

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՍԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՄԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍՈՎԿԱՆ

ԳՈՅՏԱՆԴԻՆՈՒԹՈՒՆ 24 ՓԵՏՐՎԱՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ոօշիօրի բանտարկութեան

ֆարիզի մէջ ծագած յուզմունքը թէ-
պէս վողոցներուն մէջ պատճէ չներ
եւ ապատամբական ցոյցեր յարուցա-
նելէ դադրեցաւ բայց միտքերու եւ
լրագրաց եւ Օրէնսդիր ժողովոյ մէջ
տակուին կը շարունակի: Զախարովմ-
եան երեսվոխաններէն Պ. Օրտինէր
ջանաց որ խորհրդարանին մէջ Ռօշփո-
սի յեղափոխական լեղուով գլուխած
մէկ նամակը կարդայ, սակայն ժողո-
վը դէմ կեցաւ, եւ մեծադոյն մասը
լաշտօնէից քաղաքականութեան դարձ-
եալ իւր հաւանութիւնը տուաւ: Պ.
Ժիւլ—ֆալի արդի երեսվոխանութիւ-
նը լուծել առաջարկեց, բայց ընթի-
շեղաւ: Ասկէ զատ խնդրեց նաեւ որ
զինուորական օրէնքը վերաբննութեան
ենթարկուի եւ ազգային պահապան
զօրքը վերակազմուի, եւ խոստացաւ որ
թէ ասոնքը ընդունուին, իւր կուսակցու-
թիւնն ալ պաշտօնէից քաղաքակա-
նութեան կատարելապէս նպաստամա-
տոյց ըլլայ: Բայց իւր առաջարկութիւ-
նը դարձեալ մերժուեցաւ եւ մեծա-
դոյն մասը պաշտօնէից վստահութեան
քուէ տուաւ: Այս առթիւ ջարի կոմ-
սին ազատուկան ճառ մը խօսելով յայ-
տարարութիւն ըրտ թէ կայօրն օր
քան զօր առաւել կը յարի ազատա-
միտ քաղաքականութեան, եւ թէ
ներկայ պաշտօնեայներն իրենց պաշ-
տօնը պիտի պահեն քանի որ խորհր-
դարանին մեծադոյն մասն իրենց կող-
մըն ըլլայ: Պ. Ժիւլ—ֆալի արտաքին
գործոց պաշտօնէին այս ճառին վրայ
դոկութիւն յայտնեց, որ մեծապաւո-
րութիւն ունեցաւ երեսվոխանաց վր-
այ. բայց Պ. Ժիւլ—ֆալի պնդեց թէ
տակաւին անձնական կառավարու-
թիւնը վերցած եւ ժողովրդային վե-
հապետութիւնը հաստատուած չէ:
Պաշտօնեայք այս առարկութիւնը հեր-
քեցին, սակայն իրենց վիճակն ալ ներ-
կայ պարագայից մէջ կարդէ դուրս
կ'երեւի: Իրենք բոլորովին ազատական
շարժման մը չնորհիւ իշխանութեան
հասան, իրենց տուած գաղափարներն
ու դիտաւորութիւններն ազատական
են, բայց խորհրդարանին մէջ իրենց
թիկնողական ազատականութեան
հակառակ եղող մեծադոյն մասն է,
որ պատահած իրողութեանց վրայ
ազգեցութիւն չ'ունի, եւ ներկայ կա-
ռավարութեան գաղափարատած պաշ-
տօնական ընտրելեաց կանոնին համե-
մատ ընտրուած է: Երբոր այս պաշտօ-
նական ընտրելեաց խնդիրը խորհրդա-
րանին մէջ ծագեցաւ, Պ. Ոլիվիէ ժո-
նոյց թէ կառավարութիւնն այսուհե-
տեւ ընտրութեանց մէջ չէղոքութիւն
պիտի ուրահէ: Այս յայտարարութիւնն
աշխարհականց անհաճոյ երեւցաւ, որք
այս կէտիս վրայ կառավարութեան
դէմ քուէ ասուին:

Սէսինոր գաւառապետը .քաղաքապետական խորհրդին 250 միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն տուածարկեց, որ ընդունուեցաւ Փարիզի մէջ նորոգութիւններ ընելու համար :

Փետր. 28 ին 1848 ի հասարակա-
պետութեան տարեգարձն ըլլալով,
փարիզի մէջ բաղմաթիւ կոչունքներ
տրուեցան, բայց խռովութիւն չելաւ:

Անդ զիականն կառավարութիւնն
երկու կարեւոր օրինաց ծրագիր ներ-
կայացրաց խորհրդարանին : Այս ծը-
րագիրները , որոց մէկն իրլամսացի
մէջ կալուած ատիրութեան խնդրոյն
եւ միւմ ալ ագրային գոտարակու-
թեան վրայ է , ոչ միայն ըստ արդարու-
թեան պատրաստուած են , ոյլ եւ վեց
ամսէ՝ ի վեր այս մեծ խնդիրներուն
վրայ եղած հասարակային գումարմանց
մէջ երեւան եղած կարծեաց բովան-
դակութիւնն են : Առաջինն իրլամսա-
յի կալուած ատեարց ժառանգական
իրաւունքը կը հաստատէ , բայց վարձա-
կալաց այսինքն գեղացւոց ալ անիրա-
ւութիւն եւ բռնութիւն գործելու մի-
ջոցները կը բառնայի , այնպէս որ քմահաճ
ընթացից առաջնակն առնուելով , ա՛լ այ-
սուհետեւ գեղացիները կալուածա-
տեարց ձեռքն իբրեւ . գերի չ' պիտի
գործածուին , այլ եթէ հողերուն վրայ
աշխատութիւն կամ ծախըրելնեն բար-
ւոքելու համար իրենց արյմանաժամը
լրացած ժամանակ փոխարքենք կալուա-
ծատէրէն պիտի ստանան : Եթէ գե-
ղացիները մշակեալ հողերէն դնել եւ
տէրելն ալ վաճառել ուզեն , կառա-
վարութիւնը գեղացիներուն փոխ ըս-
տակ պիտի տայ , ինչպէս նաեւ ան-
մըշակ հողերը մշակողներուն ալ գը-
րամականնապաստ պիտի մասակարիէ .
գեղացիներուն եւ կալուածատեարց
մէջ ծագած վէճերը գատելու համար
մասնաւոր ատեաններ պիտի սահմա-
նաւուն պատճեն կատար առջ եւ

առլիս : աղքատորդ մշակաց տուս ու
պարտէ զներ պիտի տրուին : վերջապէս
ծրագրին ընդհանուր սկզբունքը հա-
ճութե ամի կընդունուի աղքատական եւ
պահպանողական մամլէն : Ազգային դաս-
ախարակութեան ծրագիրն ալիւր աղք-
ատական սկզբանց պատճառառաւ դովես-
տից արժանի է : Հիմնական սկզբունքն
այն է թէ ամեն տղայ պիտի դաստիա-
րակուի, միայն թէ ծնողաց ալիրաւուն-
քը յարդուելով : ուստի քաղաքապե-
տական եւ թաղական խորհուրդները
մասնաւոր կանոններ պիտի գնմն իւրա-
քանչիւր տեղույժ համարդաստիարակու-
թիւնը պարտաւորիչը լու գիտմամբ:
Խակ կրօնքի մասին կատարեալ հաւա-
սարութիւն պիտի պահուի : Խորհրդա-
րանին մեծադղոյն մասն այս երկու ծը-
րագրաց ալ նպաստաւոր կ'երեւի,
ուստի յուսալի է որ քիչ օրէն օրէնքի
կարդ կանցնին :

Անդղիական կառավագարակիւնը
ցամաքային եւ ծովային դօլութեան

Ճախուց մէջ երկու միլիոն լիրայի չափ
խնայութիւն պիտի ընէ :

Հոնտրային Ապահարզանի ատեանին
գայթակալվական դատ մը ներկայացաւ,
որ մէծ արձագանք տուած կ'երեւի .
Սըր Զարլզ Մօրտոնիթ անուն աղնուա-
կան մը 1866 ին ամուսնացած էր Սըր

Թօմաս Մօնքը անուն Սեպտէմբերի մայզ
ջըկանը հետև Սակայն 1868 ին Տիկին
Մծրտանթ բամբառուցաւ թէ Լորտ
Քոյի , Ա . Ֆ . Ճօնաբնի եւ Կալէսի իշխանին հետ ապօբէն արաբերութիւն

ունէր: Այս բամբասահաց վրայ 1869թ
Տիկին Մօրտանթ յղի ըլլարվ զաւակ
մը բերաւ եւ խար էրկանը խոստովա-
նեցաւ թէ զաւակն իրմէ չէր: Հետե-
ւաբար Սըր Մօրտանթ իր կնոջը հետ
առաքեռութիւնը կտրեց եւ քիչ մը

ետքն ալ Սպահարզանի ատեանին բողոքեց : Բայց կնոջը խելացնորութիւնը պատճառ բռնուելով, քանզի չէր կը քարայրակին մէջ ինքինքը պաշտպանել կամ փաստաբանի հետ խորհըր-

դակցիլ, դատն ետ մնայ: Վերջապէս
վիետրվար 16 ին ատեանը դատը տես-
նել սկսաւ, եւ տարիներէ 'ի վեր նը-
մանը՝ տեմնուած հետաքրիզութեան
մ' առարկայ եղաւ, մանաւանդ որ կալ-

լըսր թշուասս ալ պիտիր հարցաքսսուէլ թէ ամբասատանեալ տիկնոջ հետ յարաբերութիւն ունեցած է : Հեռագիրը ծանուցանէ թէ իշխանը բացարձակապէս ժխտական պատասխան տղւիր եւ ըստը է թէ այն տիկնոջ հետ մեղապարտ յարաբերութիւն ունեցած չէ : Սակայն իրբեւ թագաժառանգ եւ արքայազդուն, այսպիսի պարագայից մէջ հասարակ մահկանացուաց պարտաւոր եղած երդումը տալէ . ազատը ըլլալով, շատերուն մոռքին մէջ տխուր կերպիւ կը նկարուի ի իշխանաց բարոյականը : Ակերջապէս ատեանը գծուեր է թէ Տիկին Սօրտաննթ խելացինոր է

Անդ զիսյ մէջ ալ սաստիկ ցուրտ
եւ փոթորիկներ ըլլալով եւ բռպայի
շամաք երկրին հետ հաղորդակցու-
թիւննեան երես ու առանցքնեան:

Բրուսիոյ թագաւորն Հիւսիային
գերմանական խորհրդարանը բացաւ,
եւ այս առթիւ իւր առենախօսութեան
մէջ ծանոյց թէ Բրուսիոյ եւ հարաւա-

յին Գերմանիոյ յարաբերութիւններն
ամրապինդ են : Շատերն այս խօսքե-
րը քաջալեր մը կը համարին Պավիե-
ռայի թագաւորին եւ իւր՝ պաշտօնէից,
որ Պավիերական խորհրդաբանին ա-
զատական մասին կամաց հակառակը
ուղղողին բրուսիական քաջաքակա-
նութիւն մը բռնած են : Պնդողներ ալ
կան թէ Պ . Տր Պիդմարք Նաբոյէն

կայսեր ներքին դժուարութեամնց հետ
ղբաղած մէջոյին , ինք ալ գերմանիոյ
մէջ գործ տեսնելու վոյթ մ'ունի:

Վարշավիային հետեւեալը կը դը

բեն Քրաքոսկիսյի Քուըիէ լըագրիս :

« Ուուսիս կայսրութեան եւ Աե-
հաստանի բոլը մաքսաստանց դըռիս
Սպէէնսքի Խշանը՝ որ Պէրլին դա-
ցած էր, ետ դառնալով Վարչաւիս
հասած ժամանակ՝ Երկաթուղոյն կա-
յարանը ձերբակալեցաւ :

“ Ապարշաւ ի ոյ մաքսատան տնօրիէ-
նը, սահմանապահ զինուորաց դըսւիլը
եւ քանի մը զօրապետներ կայտանն
երթալով իշխանին գալուն կ'սպասէ-
ին: Երբոր իշխանը շողեկառքէն դուրս
ելու, սատիկանութեան վերատեսուչ
վլասօֆ զօրապետը քոզն երթալով ա-
զաշեց որ իր ետեւէն դայ: Կանխաւ
պատրաստուած կառք մը իշխանն
առնելով սատիկանութեան զինուոր-
ներու ուղեկցութեամբ թեգրապուրկի
եւ կաթու ու ոչի կապահնու տառաւ:

“Այս ձերբակալութիւնը կերեւի
թէ մօտ օրերս Շուտսիոյ մէջ երեւան
ելած դաւադրութեան վերաբերու-
թիւն ունի : Ասկէց զատ տասնի չոփ
մեծ եւ փոքր պաշտօնատարներ ձեր-
բակալեցան վարչաւիոյ մէջ : ”

Բեղրամուրկէն ալ հետեւեալու-
սը կը գրեն :

“ վերջին դաւադրութեան եւ յեւ
ղափոխական յայտարարութեանց դա-
տաստանը քիչ օրէն ալիսի տեսնուի :
Բանտարկելոց թիւը 80 ի կը հասնի :

“ Քօլէռան կը շարունակէ իր հար-
ուածը Մոսկայի մէջ, թէ եւ 28 աստիւ-
ճան ցուբա կայ : Երեւան ենելէն ’ի
վեր՝ այն է յունվար 6էն մինչեւ վե-
տրվար 4, 190 հոդի բանուեցան եւ 7
միան կողան պէտիւ : ”

Աւրիշ թղթակցութիւն մալ կը
ծանուցանէ թէ Ոտոսիոյ գաւառաց
մէջ բազմաթիւ սպանութիւնների
կըլլան քաղաքական նպատակաւ, ուս-
տի եւ Ոտոսական իշխանութիւններն
ու հակողութիւնը կըկնապատկած են
սահմանադրութիւն անցնող օստարադ-
գեաց վրայ:

Կը հաւաստեն թէ Աւատրիոյ ար-
տաքին դործոց պաշտօնեայն ծանր
դիտողութիւններ ըրեր է չուոմի ար-
քունեաց՝ այն քանին եւ մէկ յօդուածէ
բազկայեալ եկեղեցական նոր կանոնին
վրայ, որոյ քանի մը յօդուածները չու-
րեքարթի աւուր թուով հրատարա-
կեցինք, եւ ցուցուցեր է թէ անոր մէկ
քանի յօդուածներն եկեղեցւոյ վը-
տանդ կը պատճառեն տէրութեան
հետ ունեցած յարաբերութեանց մա-
սին՝ եթէ բնդհանրական ժողովն
վաւերանան վերջապէս իմացուցեր է
որ Աւատրիոյ կառավարութիւնն այն
կանոնաց հետեւանքներուն նկատմամբ
գործելու լիակատար աղատութիւն
կը պահէ իրեն :

Փարիզի պատմական ատեանք
վերջին խոռոչութեանց մէջ բանուած-
մարդոցմէ շատերը դատելով զէնք
ունեցողները երեքէն չորսական ա-

ուստք զէտէի մէջ եւ տեղւոյն աղդայ-
նոց հայրենասիլութեան եւ պատույ
զգացնանց հրաւեր կը կարդայ որ ի-
րենց նպաստը ընծային , առկոյն այս
սրտաշալժ կոչումն այս պաշտօնական
բողոքը դեռ անու արքեր հոգիները ի-
րենց մահացու թմիլին չսմթափեր ,
հանգանակով թիւնը վճռական ար-
դիւնք մը արտադրած չէ , դեռ իրե-
րը միեւնոյն տաճու եւ աւերուն վիճա-
կի մէջ կը մնան , մինչեւ իսկ Յանձ-
նամողը իր պաշտօնին յաջողութե-
նէն յուսաբերէ կը պարտաւորի հըրա-
ժեշտ տալ ինչպէս կիմանամ :

Վարժարանաց ուսանող մանկուին
արու եւ էդ , եթէ ունեւոր՝ օտարին
դպրոցը կը գիմէ շինովի լուսաւորու-
թեան մնդյորով չալարաւելու . եթէ ը-
քաւո՞ դուբհներու մէջ կը դեղերի ,
եւ կը անոնիմին օրերը գատարկա-
ստն կեանքի մէջ կողաննէ , ուսմանց
հիմին անդ ապականութեան տա-
սուկ օդը չնշելով : Ստուգի , բարեկամ
իդմիլի նիւթական ճոխ զրից առջեւ ,
եւ նախանձելի անցեալին քոյլ անոր
արդի բարցական ամայն կացութիւ-
նը անհեթեթ եւ դատապարտելի բան
մ'է :

Անտարակցա կուակցութեանց
կրյո ոդին եթէ անհետի , հնաօրեայ հա-
կառակութեանց շրջմայի հուը եթէ
մարի սյուքան աղէտից մէջ եւ անդշ-
դայութեամբ տակած առաջնորդու:

Եւդոկիային ալ կը գրին թէ տեղ-
ւոյն պնձնուէր ընկերութեան ընթեր-
ցարանը չորս—հինգ հարիւր յաճախող
աշակերու եւ ունինդիք կունենայ կի-
րակի օրերը . բայց դպրոցին նախովին
վարժակետը քսութեամի պարզամիտ-
նը դպաւելով ընկերութեան վրայ
անտեղի զրպարտութիւնները հու-
տայ , եւ մինչեւ իսկ կը ջանայ եղեր
քայլայել յիշեալ արդիւնաւէտ ընկե-
րութիւնը :

Տեղայն առաջնորդ դեր . գդան-
ուորեան Յակոր վարդապետը քանից
ներու կանհետին նախ անդոց չար-
շուք հետեւթիւններն , որոնք մանա-
ւանի մանկութիւնը , առագայ ընկե-
րութիւնը , կը թունաւորեն : Վայ ա-
նանց որ այս նահատակութեան դահի-
ճը կը գառնան :

Ամէ համական վտանգի մը ատեն
ամեն ընկերական անհատ անոր գէմ
խիլամելու պարագանը կողայ իր խրչ-
ճին խորէն , ուղախոն պատմաբանը:
Համարակային անկելծ գրիչը ոչ
նուազ նուիրական պաշտօն մը ունի ,
որ է իրական վտանգը մանաւուակա-
ցոյց առաւ եւ մոքերն ու թարերը յու-
ղել անոր գէմ : Ասի փրկաւէտ աղ-
դարարութիւն մ'է :

Այս նուաստիստ առից առաջ
իզմիրի մերազնից նախին յառա-
ջադիմական եռամենն ու հուչելլ յի-
շեցի , անոր արդի հակադէմ վիճակին
նկարագին ըրի , ցաւ յայտնելով եւ
վնասակար հետեւանքը նշնակելով :

Արշալոյ ի՞նչ կը մոռածէ արդեօք
մինչեւ իզմիրի վրայ ծանրացոյ ա-
զէտից վարդագոյն կերպարանք մը
կուզէ տալ եւ գողգոն մասերով քար
մ'ալ ինձ , եւ ճշմարիս եւ ողական գո-
տական գումար հունար գումար է 39640 .
Այս ընկերութեան հիմնադրութեանը
շարժանիթ եղող սեսարացի Յանէսեան
հանգուցաւ Յակոր եպիսկոպոսին Ա. Կա-
րասպէտի վանուց գորոցու լրացրոց
միջոցաւ հարատարակուած ըլլարով . բո-
լոր եղած նուէրներուն գումար է 39640 .

Այս ընկերութեան հիմնադրութեանը
շարժանիթ եղող սեսարացի Յանէսեան
հանգուցաւ Յակոր եպիսկոպոսին Ա. Կա-
րասպէտի վանուց գորոցու լրացրոց
միջոցաւ հարատարակուած ըլլարով :

Եւ կը պարծի թէ ամեն ինչ ան-
դորր եւ յաջող վիճակի մէջ է , ի-
րութիւնը բարձրացու կաղապակէ իրեն
դէմ եւ դպրոցներու վակիման արա-
տը չկրնար սրբիւ անոնց վիճակին :

Կաւաստիկան գեղի մը յետին դրա-
լոցն գոյուին անդամ մեր աղէտ մէջ ,
ուր կը մնայ իզմիրի պէս քաղքի մը ,
որ գրամական միջոց եւ կարութիւնը
ու կարութիւնը միջունու իր կարութիւնը
ու կարութիւնը միջունու իր կարութիւնը
ու կարութիւնը միջունու իր կարութիւնը :

Ուստի սընկերութեան բոլոր յարա-
ժանուարի ու մայիսի շնորհուած է 56040 .

Այս պատեսութեամբ բարձր բացուած ըն-
կերութեան ամեն բարեկարտ բացուած ըն-

օրէ շատնալը անմասլու բաղդաւորու-
թիւնը ուսնենամք :

Ի դիմաց Ընկի ։ Տեսուչ մօղովոյ
կանձասկան Ասենադպիր Ասենասկան

Ամուսնութիւն Ամուսնութիւն Յանձնահան

Ամուսնութիւն Յանձնահան Ամուսնութիւն

